

Marta Marchlewska (Instytut Psychologii PAN)

Znaczenie strategii radzenia sobie ze stresem w kształtowaniu się wiary w teorie spiskowe

Wzbudzające stres, tragiczne wydarzenia, które rozgrywają się na arenie międzynarodowej, zwykle stanowią inspirację dla teorii spiskowych. Teorie te wskazują na pewną grupę osób, która rzekomo w sekrecie realizuje złowieszcze plany – zmierzające do przejścia władzy nad światem i/lub wyrządzenia krzywdy określonym osobom. Celem wystąpienia będzie opisanie roli, jaką posługiwanie się różnymi strategiami radzenia sobie ze stresem, odgrywa w procesie przyjmowania (vs. odrzucania) wyjaśnień spiskowych. W wystąpieniu omówię wyniki serii badań będących efektem współpracy Laboratorium Poznania Politycznego IP PAN oraz Political Psychology Lab, University of Kent. Opowiem o tym: a. w jaki sposób nieadaptacyjne strategie radzenia sobie ze stresem wiązały się z myśleniem spiskowym przed czasów pandemicznych (próba Brytyjska, $n = 411$), b. jak za sprawą indukowania konkretnego typu strategii radzenia sobie ze stresem wzmocniłmy myślenie spiskowe (próba Brytyjska, $n = 398$). Szczególna uwaga (c.) zostanie poświęcona badaniu z czasów pandemii Covid-19, przeprowadzonym na reprezentatywnej próbie Polaków ($n = 432$). Badanie to jednoznacznie wskazało na: unikowe radzenie sobie ze stresem oraz „zwrot ku religii”, jako pozytywne predyktory myślenia spiskowego. Myśleniu spiskowemu w czasach Covid-19 okazały się nie sprzyjać strategie skoncentrowane na problemie. Dalsze analizy wykazały, że to przede wszystkim osoby stosujące strategie skoncentrowane na problemie były bardziej skłonne przestrzegać zaleceń mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się Covid-19 (częste mycie rąk, ograniczanie kontaktów towarzyskich, zachowanie dystansu społecznego). Z drugiej strony, osoby stosujące unikowe radzenia sobie ze stresem częściej lekcewały zasady, mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa. Relacje te zaś były mediowane przez myślenie spiskowe, dotyczące przyczyn pandemii koronawirusa. Wyniki przeprowadzonych badań jednoznacznie wskazują na strategię unikowego radzenia sobie ze stresem jako przyczynę myślenia spiskowego. Co istotne, skutkiem tej strategii okazuje się nie tylko obarczanie grup obcych winą za panującą pandemię, ale także działanie na niekorzyść grupy własnej poprzez lekceważenie zasad bezpieczeństwa w dobie Covid-19.